

Формування особистої позиції студента як необхідний чинник розвитку його особистості

Н.С. СКРИПНИК

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Завданням сучасного ВНЗ є забезпечення всебічного розвитку особистості студента. Основними напрямками такого розвитку є навчальний процес і позанавчальна сфера життєдіяльності студентів. Сьогодні вищий навчальний заклад неможливо розглядати тільки як місце отримання студентом професійних знань під керівництвом викладачів. Умови невизначеності і швидких змін у суспільстві вимагають орієнтації студентів не стільки на засвоєння певного обсягу знань за обраною спеціальністю, скільки на підготовку до вирішення постійно виникаючих нових і неочікуваних завдань. Саме позиція особистості відіграє вирішальну роль у ситуації необхідності прийняття рішення або здійснення вибору.

В загальноживаному значенні позиція означає „положення, розташування чого-небудь”, „кут зору, ставлення до чого-небудь, а також дії, поведінка, що зумовлені цим ставленням”. Багато науковців використовують термін „позиція особистості”, який тлумачиться як „точка зору, ставлення до будь-якого питання, справи, визначальна щодо характеру дії, поведінки”. Цей термін вперше було введено А.Адлером, який розглядав позицію як головну рушійну силу і умову психічного та соціального розвитку людини. Позиція включає і відповідні дії, і як особистісна характеристика проявляється у свідомому ставленні людини до навколишнього світу, визначає моральний аспект соціального стану суб'єкта і його ставлень. Вчені-педагоги розглядають життєву позицію як внутрішню установку, орієнтацію на певну лінію поведінки, що базується на світоглядних, моральних і психологічних якостях особистості та відображає її суб'єктивне ставлення до суспільства. Загалом, вироблення особистісної позиції відбувається через освоєння відповідного типу стосунків у системі людина-світ, їх осмислення та оцінювання, формування на цій основі ставлення до навколишньої дійсності й до самої себе у цій реальності.

Вік студентів є найбільш плідним для розвитку особистісної позиції, тому що відрізняється активністю пізнавальних процесів і розвиненим рівнем пізнавальної мотивації. Цей період характеризується оволодінням усім різноманіттям соціальних ролей дорослої людини, отриманням права вибору, набуття певної юридичної та економічної відповідальності, можливості включення в

усі види соціальної активності, здобуттям вищої освіти та опануванням професією. Головними сферами життєдіяльності студентів є професійне навчання, особистісне зростання та самоствердження, розвиток інтелектуального потенціалу, духовне збагачення, моральне, естетичне і фізичне самовдосконалення. Це вік не тільки професійного самовизначення, а й особистісного.

Головною умовою формування активної особистісної позиції студента є створення у ВНЗ освітньо-культурного середовища, де студенти залучаються до загальнолюдських, суспільних і професійних цінностей, мають можливість вільного вибору варіанту поведінки, створення індивідуального маршруту розвитку і самостійного прийняття рішень.

У такому просторі студенти розвивають свої ціннісні орієнтації та беруть участь у різних видах діяльності, проявляють свою активність і розвивають здібності, виробляючи свою особистісну позицію.